Περιγραφή ατομικής περίπτωσης ομοφυλόφιλης, ενήλικης γυναίκας με Διαταραχή Λειτουργικού Νευρολογικού Συμπτώματος (Διαταραχή Μετατροπής) με ναρκισσιστικά και ιδεοψυχαναγκαστικά δυσλειτουργικά στοιχεία προσωπικότητας

Ινστιτούτο Έρευνας και Θεραπείας της Συμπεριφοράς

9ο Πανελλήνιο Συνέδριο Γνωσιακών & Συμπεριφορικών Ψυχοθεραπειών
08/11/2026, Θεσσαλονίκη

Α. Βασίλειος Ασημακόπουλος, Β. Γεώργιος Ευσταθίου

Γενικές πληροφορίες - αίτημα

- Η Μαρία είναι 34 ετών, άγαμη, ελεύθερη επαγγελματίας, διαμένει στην Αθήνα, έχει μερική επαγγελματική απασχόληση, την ενδιαφέρει η τέχνη, είναι εξαρτημένη οικονομικά από τους γονείς της, κατάγεται από νησιωτική περιοχή, είναι ομοφυλόφιλη και έχει λάβει ανώτατη. εκπαίδευση
- Προσήλθε μόνη της
- «Δεν ακολουθεί το σώμα μου»
- «Κάτι με βρήκε»
- «Αισθάνομαι αποκρουστική»
- «Έχω νεκρώσει επαγγελματικά»

Ιστορικό παρούσας διαταραχής – προσπάθειες αντιμετώπισης

- Φθινόπωρο του ΄24, ένιωσε συμπτώματα ιλίγγου, Επισκέφθηκε ΩΡΛ, παθολόγο και νευρολόγο, δε διέγνωσαν κάτι παθολογικό. Επισκέφθηκε ψυχίατρο και έλαβε διάγνωση διαταραχής λειτουργικού νευρολογικού συμπτώματος. Έκτοτε λαμβάνει αγωγή, ενώ έχει επανέλθει η ομιλία της.
- Παρουσιάζει προβλήματα άρθρωσης και εμφανίζει μια κάποια παράλυση της αριστερής της πλευράς, καθώς και δυσκολία στη βάδιση.

  Δεν οδηγεί, δε γράφει, δε γυμνάζεται, αποφεύγει να μιλάει και μένει συνέχεια στο σπίτι.
- Παρουσιάζει ιδεοψυχαναγκαστικά και ναρκισσιστικά στοιχεία προσωπικότητας από την παιδική της ηλικία.

  Σεμνή και συντηρητική εμφάνιση

  Χρησιμοποιεί εξεζητημένο λόγο

  Ασχολείται με «ελιτίστικα» και πνευματικά πράγματα

  Συνεχείς προσπάθειες να πρωτεύσει στο επάγγελμά της

Ψυχιατρικό & ιατρικό ιστορικό – νοητικές λειτουργίες, λειτουργικότητα

- Στα 19 της είχαν διαπιστωθεί, από ψυχίατρο, συμπτώματα νευρικής ανορεξίας
- Στο παρόν, Διαταραχή Λειτουργικού Νευρολογικού Συμπτώματος
- Παρούσα αγωγή: εσιταλοπράμη και λοραζεπάμη
- Ομαδική συστημική θεραπεία και Processwork, («Ψυχολογία της Διεργασίας»)
- Η Μαρία έχει στραβισμό από παιδί.
- Εικόνα έξυπνης, καλλιεργημένης γυναίκας, με πλούσιο και εξεζητημένο λεξιλόγιο. Είχε καλή βλεμματική επαφή, ενώ η εμφάνισή της ήταν μερικώς περιποιημένη.
- Η λειτουργικότητά της είχε μειωθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό, είχε σταματήσει να εργάζεται και χρειαζόταν βοήθεια για τις καθημερινές της ανάγκες.

Ατομικό ιστορικό Ι

Τεκνοθετήθηκε 8 μηνών, από χώρα των Βαλκανίων.

Έμαθε πως δεν ήταν βιολογικό παιδί τον γονιών της στα 6

Μεγάλωσε σε μεγάλη νησιωτική περιοχή με τους θετούς γονείς της

Μοιάζει με τον πατέρα της («είμαι θυμώδης, εκρηκτική, παρορμητική ανεξάρτητη»), τον οποίο υπηρετούσε η μητέρα της, όσο έμεναν μαζί.

Ο πατέρας της ήταν άπιστος στη μητέρα της, «ο μπαμπάς μου ήταν γκομενιάρης» και της γνώριζε όλες του τις «κατακτήσεις».

Στην προσπάθειά της να διαφέρει, διαμόρφωσε ένα πολύ συντηρητικό προφίλ στα σχολικά της χρόνια, το οποίο ενισχυόταν από τις δασκάλες της και τις φίλες της μητέρας της.

Ντυνόταν πολύ «σεμνά και συντηρητικά».

Η πρώτη ερωτική σχέση ήταν στο Λύκειο και στα 19 η πρώτη φορά που έκανε σεξ, αμφότερες με αγόρια.

Ατομικό ιστορικό ΙΙ

Μετά, άρχισαν να την προσελκύουν και κορίτσια, γεγονός για το οποίο νιώθει ενοχές, «δεν είμαι φυσιολογική», «στερώ τη μητρότητα από εμένα και από τη σύντροφό μου», «απογοητεύω τους γονείς μου», παρόλο που το έχει εξηγήσει ως μηχανισμό για να μην προδίδει τη μητρική αγάπη, «όταν έκανα σεξ με αγόρι, ήταν σαν να προδίδω τη μητέρα μου».

Μετά τις σπουδές της, ακολούθησε η καλλιτεχνική της εκπαίδευση που την οδήγησε, με υποτροφία, στο εξωτερικό. Εκεί είχε μια κάποια αναγνώριση, παρόλα αυτά η πίεση της επιτυχίας, η ανασφάλεια και κάποια γεγονότα κλιμακώθηκαν στην εκδήλωση των μετατρεπτικών συμπτωμάτων.

Οικογενειακό ιστορικό

- Πατέρας, 70, με ανήσυχο πνεύμα, «ονειροπόλος», υπερκινητικός, αυστηρός και τρυφερός.
- Μητέρα, 65, ήρεμη, πράος άνθρωπος, προσέφερε στους άλλους και παραδόθηκε σε εκείνη.
- Ο πατέρας της στη σχέση με τη μητέρα της, ήταν «σατράπης και φωνακλάς», ενώ εκείνη τον υπηρετούσε.
- Παράλληλα, περιγράφει τη σχέση με τη μητέρα της πάρα πολύ στενή και, χαρακτηριστικά, αναφέρει πως, «δεν θέλω να ξέρει η μαμά πως έχω ερωτική επιθυμία. Μακάρι να ήμασταν μόνοι μας στον κόσμο».
- Ένιωθε «απεριόριστη» αγάπη και εμπιστοσύνη από και προς τη μητέρα της, ενώ τον πατέρα της θεωρεί πως τον εμπιστεύεται με έναν «ψυχικό τρόπο», παρόλο που του έχει αναφέρει πως «δε με νοιάζει αν πεθάνεις».

Διάγνωση Ι

Κύρια διάγνωση, Διαταραχής Λειτουργικού Νευρολογικού Συμπτώματος (Διαταραχή Μετατροπής) με ναρκισσιστικά και ιδεοψυχαναγκαστικά δυσλειτουργικά στοιχεία προσωπικότητας.

Η Διαταραχή Μετατροπής δεν προβλημάτισε, διαφοροδιαγνωστικά.

Τα ιδεοψυχαναγκαστικά στοιχεία προσωπικότητας ανιχνεύονται στις συντελεστικές πεποιθήσεις για έλεγχο συναισθημάτων και επάρκεια («πρέπει να είμαι σωστή», «καλή», «ηθική»).

Τα ναρκισσιστικά στοιχεία προσωπικότητας επικεντρώνονται στην πεποίθηση πως επιβιώνουν οι καλύτεροι και στη συντελεστική πεποίθηση πως πρέπει να είναι ξεχωριστή.

Διάγνωση ΙΙ

Χορηγήθηκαν BAI, BDI, SCL-90-R, PDQ-4+, YSQS3 και PBQ.

Εγκυρότητα των SCL-90-R και PDQ-4+

Εμφάνισε ήπια επίπεδα άγχους (18) στο BAI και ελαφρότατη κλινική κατάθλιψη (18) στο BDI.

Στο SCL-90-R δεν εμφάνισε ως κλινικά σημαντική (πάνω από 60 στο κανονιστικό διάγραμμα) καμία κλίμακα.

Στο PDQ-4+, (38), κλινικά σημαντική ανιχνεύτηκε η ιδεοψυχαναγκαστική διαταραχή προσωπικότητας. Τα ευρήματα στα υπόλοιπα ερωτηματολόγια συνηγορούν με το PDQ-4+.

Η ήπια αγχώδης και η ελαφρότατη κλινικά καταθλιπτική συμπτωματολογία μπορεί να αποδοθεί στην ευρύτερη δυσφορία που βιώνει από τα συμπτώματα της μετατρεπτικής διαταραχής.

Κάθετη διερεύνηση Ι

- **Σχετικά δεδομένα από παιδική ηλικία**
- Φοβόταν μη τη γυρίσουν στο ίδρυμα.
- Αυστηρός και επιπόλαιος πατέρας που ζητούσε ξεχωριστές επιδόσεις. Μη αποδοχή της ομοφυλοφιλίας της.
- Ήρεμη, πράα μητέρα η οποία παραδόθηκε σε εκείνη και ήταν σαν κολλημένες. Όποτε έκανε ερωτικές σχέσεις ένιωθε πως την πρόδιδε. Το παίζει «cool» με τις ερωτικές της επιλογές, αλλά δεν τις εγκρίνει.
- Στο σχολείο ντυνόταν συντηρητικά για να διαφέρει από τις σχέσεις του πατέρα της (να είναι «σωστή και ηθική») και οι δασκάλες της έλεγαν μπράβο.
- Απαιτητικό καλλιτεχνικό επάγγελμα
- **Βασικές πεποιθήσεις**
- Η ομοφυλοφιλία είναι δυσλειτουργική («καταστροφική»), έτσι κι εγώ, δεν είμαι φυσιολογική, είμαι «μιαρή»
- Επιβιώνουν οι πρώτοι, οι ξεχωριστοί
- Είμαι ανεπαρκής, ελλιπής (μη παραγωγική)
- Είμαι κακιά
- Οι άλλοι είναι άξεστοι («κυρίως οι άντρες»), δειλοί, ψεύτες και άδικοι
- Είμαι ανήμπορη

Κάθετη διερεύνηση ΙΙ

- **Συντελεστικές πεποιθήσεις – κανόνες**

Πρέπει πάντα να είμαι πρώτη σε αυτό που κάνω

Τα πράγματα πρέπει να γίνονται με τον τρόπο μου

Πρέπει να έχω τον έλεγχο των συναισθημάτων μου

Πρέπει να είμαι σωστή, ηθική και τίμια

Για να είμαι καλή, πρέπει να με εκτιμούν όλοι

Οι άλλοι πρέπει να με φροντίζουν

Πρέπει να προσέχω τον εαυτό μου, εφόσον είμαι ευάλωτη

Κάθετη διερεύνηση ΙΙΙ

- **Αντισταθμιστικές συμπεριφορές – στρατηγικές**

Είναι σεμνή και συντηρητική

Έχει εξεζητημένο λόγο

Ασχολείται με «ελιτίστικα» και πνευματικά πράγματα

Προσπαθεί να πρωτεύσει στο επάγγελμά της

Δεν οδηγεί

Δε γράφει

Δε γυμνάζεται

Αποφεύγει να μιλάει

Μένει συνέχεια στο σπίτι

Οριζόντια διερεύνηση

Κατάσταση 1	**Κατάσταση 2**	**Κατάσταση 3**
Δεν πήρα δώρο στο μωρό μιας φίλης μου	Κατηγόρησα στη βιολογική μου μητέρα, το θετό πατέρα μου πως έλειπε στη ζωή μου	Είδα πως γράφω
Αυτόματη σκέψη Θα είμαι φτωχή για πάντα και μου αξίζει	**Αυτόματη σκέψη** Τους ήθελα όλους εδώ από τη θέση του παιδιού	**Αυτόματη σκέψη** Είμαι άχρηστη, δε γράφω όπως παλιά
Προσωπικό νόημα Είμαι ανεπαρκής	**Προσωπικό νόημα** Είμαι κακιά	**Προσωπικό νόημα** Είμαι ανήμπορη
Συναίσθημα Ντροπή	**Συναίσθημα** Ενοχή	**Συναίσθημα** Θυμός
Συμπεριφορά Της έστειλα μήνυμα πως πέρασα ωραία	**Συμπεριφορά** Έκλεισα το τηλέφωνο	**Συμπεριφορά** Έκλεισα το τετράδιο

Χαρακτηριστικές συμπεριφορές

Όταν βγήκε έξω από το σπίτι με τη σύντροφό της και παραπάτησε, ένιωσε απελπισία και σκέφτηκε, «Θες και εξόδους Σάββατο βράδυ. Είσαι αδύναμη. Κάτσε σπίτι.» και άρχισε να κλαίει, αποφασίζοντας να μη ξαναβγεί.

Όταν, προσπαθώντας να μαγειρέψει, έβαλε, κατά λάθος, φωτιά στο φούρνο, φοβήθηκε και σκέφτηκε πως είναι ανίκανη και κάλεσε τη μητέρα της για να τη βοηθήσει, ενώ ταυτόχρονα, ένιωσε δικαίωση γιατί αναλογίστηκε, «Μαμά, βλέπεις, δε μπορώ, άρα σε χρειάζομαι».

Όταν μια φίλη της, την προέτρεψε να πάει στο πάρτι της συντρόφου της (της θεραπευόμενης), εκείνη ένιωσε ενοχές, σκεπτόμενη πως «θα έπρεπε να θέλεις να πας στο πάρτι της συντρόφου σου» και, τελικά, πήγε.

Θεραπευτικός σχεδιασμός Ι

Υπόθεση εργασίας: Η Ιδεοψυχαναγκαστική Διαταραχή Προσωπικότητας συνδέονταν με πεποιθήσεις, ανικανότητας, αβοηθητότητας και ελλειμματικότητας. Αντισταθμιστικά αναπτύχθηκαν σχήματα τελειοθηρίας και υπευθυνότητας.

Τέλος, η Διαταραχή Λειτουργικού Νευρολογικού Συμπτώματος αποτελεί, αφενός αποτέλεσμα ψυχοπιεστικών γεγονότων (οικονομική ανασφάλεια, αρρώστια μητέρας) και, αφετέρου διέξοδο από την αφόρητη πίεση των τελειοθηρικών σχημάτων.

Τα παραπάνω που λειτουργούν ως δευτερογενή οφέλη αποτελούν και τις συνθήκες που διατηρούν τη διαταραχή, μέσω ενίσχυσης της συμπεριφοράς.

Θεραπευτικός σχεδιασμός ΙΙ

Τα προβλήματα συναρτούνταν με αρνητικές, πυρηνικές πεποιθήσεις για τον εαυτό και τους άλλους και τις γνωσιακές και συμπεριφορικές αποφυγές.

Αυτό, οδήγησε, μέσω μετατρεπτικής διαταραχής, σε έκπτωση λειτουργικότητας, η οποία λειτουργεί, ταυτόχρονα, ως αντιμετώπιση της πίεσης (δευτερογενές όφελος) των ιδεοψυχαναγκαστικών και ναρκισσιστικών της σχημάτων (τελειοθηρία, ηθική υπεροχή), αλλά και της περιορίζει την καθημερινότητά της, ωστόσο, καταλήγει να ενισχύει τα αρχικά σχήματα αναξιότητας και με τον τρόπο αυτό ολοκληρώνεται ένας ευρύτερος φαύλος κύκλος.

Θεραπευτικός σχεδιασμός ΙΙΙ

Οι θεραπευτικοί στόχοι:

1. Να μειώσει τις προσδοκίες της από τον εαυτό της
2. Να μην προσπαθεί να ικανοποιήσει τις ανάγκες και τις προσδοκίες των άλλων
3. Να απαλλαγεί από τα μετατρεπτικά συμπτώματα

Θεραπευτικός σχεδιασμός IV

Βασικοί άξονες του θεραπευτικού σχεδιασμού:

Καλή θεραπευτική σχέση

Διαμόρφωση αιτήματος, για θεραπευτική προσέγγισης με εστίαση στο σχήμα.

Γνωσιακή διατύπωση του προβλήματος για να κατανοήσει τις βασικές πεποιθήσεις από τις οποίες προέρχονται οι δυσλειτουργικές σκέψεις και συμπεριφορές,

Απαλλαγή των μετατρεπτικών συμπτωμάτων. Θα έπρεπε να γίνει η σύνδεση με τη διαταραχή προσωπικότητας και να κανονικοποιηθεί μέσω ψυχοεκπαίδευσης.

Πρόγραμμα δραστηριοτήτων (έκθεση), στο πλαίσιο της αντιμετώπισης όλων των αποφυγών που συντηρούσαν τη διαταραχή και της επακόλουθης αμφισβήτησης των πεποιθήσεων που τη διατηρούσαν.

Διευκολυντικοί και επιβαρυντικοί για τη θεραπεία παράγοντες

Ενασχόληση με θεραπευτικές προσεγγίσεις την είχαν προικίσει με μια εξαιρετική ψυχολογική σκέψη. Πλούσιο υποστηρικτικό δίκτυο,

Αρκετά ικανοποιητική θεραπευτική σχέση. Η αρχική δυσπιστία πως η ψυχοθεραπεία μπορεί να βοηθήσει στο πρόβλημα που αντιμετώπιζε, κάμφθηκε στην πορεία.

Κύρια δυσκολία ήταν η ίδια η φύση της μετατρεπτικής διαταραχής και τα συμπτώματα που αυτή επιφέρει. Πολλές φορές, ήταν δύσκολη η μετακίνηση της θεραπευόμενης, ενώ παράλληλα είχε εκφραστεί η ανάγκη για διαδικτυακές συνεδρίες.

Στην πορεία της θεραπείας εξομαλύνθηκε αυτή η δυσκολία, τόσο γνωσιακά (κατανόηση πως είναι αποφυγή και όχι διευκόλυνση), όσο και πρακτικά/συμπεριφορικά (τα συμπτώματα άρχισαν να υποχωρούν).

Θεραπευτικές παρεμβάσεις και τεχνικές

Χρησιμοποιήθηκαν βασικές τεχνικές της κάθετης και της οριζόντιας διερεύνησης

Ιδιαίτερη έμφαση δώσαμε στην ψυχοεκπαίδευση, στις πιθανές αιτίες και εξηγήσεις δημιουργίας των μετατρεπτικών συμπτωμάτων και στην έκθεση σε δραστηριότητες τις οποίες απέφευγε η θεραπευόμενη,

Οι εκθέσεις περιλάμβαναν χρησιμοποίηση ΜΜΜ, οδήγηση, γράψιμο με το χέρι, περπάτημα και ομιλία.

Χαρακτηριστικά, προτάθηκε η ηχογράφηση της φωνής της κατά την καθημερινή ανάγνωση κειμένων και η ακρόασή της, ενώ συναφή πειράματα διενεργήθηκαν και σε συνεδρίες, κατά τις οποίες δημιουργούσαμε, μέσω νοερών εικόνων, συνθήκες άγχους και ηχογραφούσαμε ένα κείμενο, συγκρίνοντας το με ηχογράφηση απουσία άγχους.

Πορεία της θεραπείας

1-2: λήψη ιστορικού, εξοικείωση με τη γνωσιακή θεραπεία

3-4: ψυχοεκπαίδευση για τις δυσλειτουργικές γνωσίες

5-6: γνωσιακή διατύπωση – ψυχοεκπαίδευση για γένεση και διατήρηση δυσλειτουργικών βασικών πεποιθήσεων

7-11: ψυχοεκπαίδευση σε πιθανές ερμηνείες και εξηγήσεις στη μετατρεπτική διαταραχή, γνωσιακές τεχνικές

12: συνεδρία που άργησε

13-15: συμπεριφορικό πείραμα (ηχογράφηση)

16-22: γνωσιακή αναδόμηση, εναλλακτικές σκέψεις. Εκθέσεις

Ορόσημο: τα συμπτώματα έχουν υποχωρήσει σημαντικά. Οδήγησε

23: Κλείσιμο. Τα σωματικά συμπτώματα έχουν μειωθεί στο ελάχιστο.

Έκβαση I

- 23 – Συνεδρίες σε εβδομαδιαία βάση
- 7 μήνες (12.11.2024 – 03.06.2025)
- 1 αναμνηστική συνεδρία (27.10.2025)

Με την ολοκλήρωση της θεραπείας, η θεραπευόμενη ήταν σε θέση να περπατήσει κανονικά, να χρησιμοποιεί τα Μ.Μ.Μ., να οδηγεί, να γράφει και να εργάζεται. Η ομιλία της αποκαταστάθηκε και η διάθεσή της ήταν σαφώς βελτιωμένη.

Οι εναλλακτικές πεποιθήσεις, που διατυπώθηκαν κατά τη διάρκεια της θεραπείας, να είχαν ενδυναμωθεί, τουλάχιστον, στο ρητό επίπεδο.

Κατά την αναμνηστική συνεδρία, η κίνησή της, η βάδιση και η ομιλία της βρίσκονται σε απολύτως φυσιολογικά επίπεδα, επομένως διαπιστώνεται η διατήρηση και η γενίκευση του θεραπευτικού αποτελέσματος.

Έκβαση ΙΙ: Μετρήσεις

Έναρξη θεραπείας Ύπαρξη εγκυρότητας	**Λήξη θεραπείας**	**Αναμνηστική**
SCL – 90 -R Απουσία κλινικής σημαντικότητας	**SCL – 90 -R**	**SCL – 90 -R**
BAI 18 (Ήπια επίπεδα άγχους)	**BAI**	**BAI**
BDI 18 (Ελαφρότατη κλινική κατάθλιψη)	**BDI**	**BDI**
PDQ-4+ Ιδεοψυχαναγκαστική διαταραχή προσωπικότητας (38)	**PDQ-4+**	**PDQ-4+**

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ